

SUOMEN SHAKKI

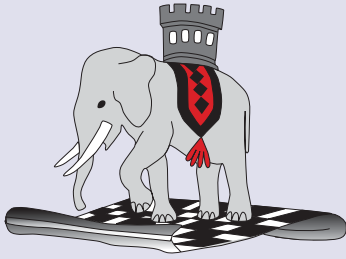
NOPEAN SHAKIN FESTIVAALIT

Karttuselle kolme kultaa

PETROSJANIN

LAADUNUHRAUKSET

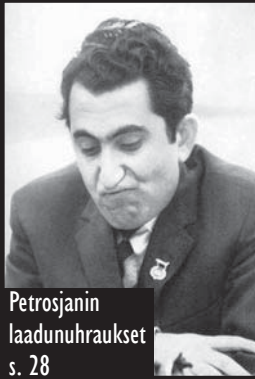

SUOMEN SHAKKI

SISÄLLYS 4 / 2009

Eurooppa-Cup Kreikassa s. 4

Petrosjanin
laadunhaukset
s. 28

Jorma Vuoksenmaa
s. 33

Pääkirjoitus: Kynnys shakille matalaksi	3
Seurajoukkueiden Eurooppa-Cup Kreikassa	4
Cappelle la Grande	12
Viron nuorten turnaus	16
Ei mitään palloilua	17
Nopean shakin festivaalit	18
Petrosjanin laadunhaukset	28
Kuka?: Pelurin on hallittava riskit ja itsensä	33
Bent Larsen: Väittely Aljechinin kanssa	34
Kuukauden analyysi: Suomalaisia tähtihetkiä I	38
Johdatusta tehtäväshakkiin	42
Kirjeshakki	44
Shakkivisa	46
Kombit	47
Vanhaa ja uutta kirjoista ja verkosta: Suomalaista shakkikirjallisuutta	48
Avausteorian pyörteissä: Taimanovin hyökkäys, osa 3	52
Tuloksia	54
Kirja-arvostelu: Uusia ideoita avauksiin	62
Kilpailukutsuja	62
SKSL tiedottaa	64

PÄÄTOIMITTAJA Marko Tauriainen, Väinämöisenkatu 36 B 31, 33540 Tampere, 050 5813500, marko.tauriainen@suomenshakki.fi www.shakkihistoria.blogspot.com
TOIMITUSNEUVOSTO Petteri Paronen pj., Johanna Paasikangas-Tella, Toivo Pudas, Pekka Sairanen, Osmo Särkilahti ja Henry Tanner

JULKAISIJA Suomen Keskushakkiliitto ry KUSTANTAJA Suomen Shakkikustannus Oy PAINOPAIKKA Sälekarin Kirjapaino Oy, Somero ISSN 0355-8096

SUOMEN SHAKKI ilmestyy kahdeksan kertaa vuodessa TILAUSHINNAT 2009 kotimaahan 40€, ulkomaille 55€, irtonumero 5,50€ PANKKIYHTEYS Suomen Shakkikustannus Oy, Nordea 106430-204938 ILMOITUSHINNAT 2009 1/1 sivu 400€, 1/2 sivu 250€, 1/4 sivu 150€, 1/6 sivu 120€ Toistoalennus 30%, vuosialennus 50% Hintoihin lisätään alv 22% Ilmoitusten hankintapalkkio 30% SEURAAVA LEHTI ILMESTYY ELOKUUN PUOLIVÄLISSÄ. AINEISTO PÄÄTOIMITTAJALLE 15. HEINÄKUUTA 2009 MENNESSÄ.

Seurajoukkueiden Eurooppa-Cup Kreikassa

Seurajoukkueiden Eurooppa-Cup pelattiin vuonna 2008 Kreikassa lokakuun puolessa välissä. Suomea kilpailussa edustivat kauden 2007-8 mestari Matinkylän Shakkikerho ja hopeamitalisti Tammer-Shakki.

Molemmat olivat saaneet mukaan kahdeksan pelaajaa ja pari turistia. Matinkylän joukkueessa pelasivat Mikael Agopov, Petri Lehtivaara, Petri Kekki, Miiikka Mäki-Uuro, Asko Hentunen, Kari Pulkkinen, Kari Nieminen ja Kim Räisänen. Tammer-Shakilla oli mukana Mika Karttunen, Veijo Mäki, Heikki Lehtinen, Timo Lampen, Jarkko Penttinen, Janne Mertanen, Olli Sisättö ja Jyrki Kytöniemi. Pelit pelattiin kuusihenkisin joukkuein, joten jokaisella kierroksella pari pelaajaa huilasi.

Kilpailussa oli mukana 64 joukkuetta avoimessa sarjassa ja 18 naisten sarjassa. Pelipaikka viliisi huippusurmestareita ja muita tunnettuja pelaajia. Paikalla oli 22 pelaajaa, joiden luku oli yli 2700, ja parin joukkueen kuuden parhaan pelaajan keskiarvo ylitti tämän huippusurmestarin rajan. Elokeskiarvojen mukaan ennakkosuosikkeja olivat Ural Sverdlovskaja Venäjältä, Mika Chess Club Armeniasta ja OSG Baden-Baden Saksasta. Toisessa ääripäässä mukana oli joukkueita,

joilla oli vain pari elolistalla noteerattua pelaajaa. Suomen joukkueet olivat sijoitettu hieman puolenvälin alapuolelle.

Pelit pelattiin hotellin konferenssitaloissa, jotka olivat riittävät pelipöydille, mutta liikkuminen pelisalissa oli hankalaa. Huippupelien seuraaminen oli käytännössä mahdotonta, koska pelien läheisyyteen ei päässyt. Internetin kautta turnausta seuranneet katsojat olivat varmasti paremmin perillä pelien etenemisestä kuin paikalla olleet katsojat tai muut pelaajat. Naisten sarja pelattiin hotellikompleksin toisessa hotellissa, joten siitä turnauksesta meille ei jäänyt mitään raportoitavaa, paitsi tulokset.

I.Kierros (Petri Lehtivaara)

PVK Kiev Chess – MatSK	6–0
SM Zahar Jefimenko 2680	1–0
KvM Mikael Agopov 2449	
SM Aleksandr Arestšenko 2664	1–0
FM Petri Lehtivaara 2394	
SM Aleksandr Onistšuk 2644	1–0
KvM Petri Kekki 2385	
SM Jevgeni Mirošnitšenko 2632	1–0
FM Kari Pulkkinen 2308	
SM Vladimir Baklan 2625	1–0
Kari Nieminen 2210	
SM Aleksandr Beliavski 2619	1–0
Kim Räisänen 2174	

TammerSh – Ašdod Illit CC 2½ – 3½

KvM Mika Karttunen 2411	½–½
SM Vugar Gašimov 2703	
KvM Veijo Mäki 2413	½–½
SM Emil Sutovski 2651	
KvM Heikki Lehtinen 2381	1–0
SM Ilja Smirin 2649	
FM Timo Lampen 2337	0–1
SM Boris Avruh 2657	
FM Jarkko Penttinen 2322	0–1
SM Aleksandr Moisejenko 2678	
Olli Sisättö 2283	½–½
SM Vitali Golod 2584	

Kuten tavallista, ensimmäisellä kierroksella paritus tuo vastaan ainakin ennakolta huomattavasti erivahvuiset joukkueet. Suomen joukkueet olivat hieman puolenvälin alapuolella, joten vastassa olivat huippujoukkueet Ukrainasta ja Israelista.

Matinkylän ottelussa lopputulos kertoo synkkää kieltään pelien etenemisestä. Vaikka pelit sujuivat varsin pitkään tasaisissa merkeissä, lopulta ukrainalaisten taktinen osaaminen tai pelikokemus käänsivät pelit heille edullisiksi. Ehkä ilahduttavinta oli Kim Räisänen kuudennella pöydällä pelaama peli shakkilegenda Aleksandr Beljavskia vastaan, jossa Kim oli lähellä tasapeliä.

Tammer-Shakki oli puolestaan lähellä jymy-yllätystä omassa otte-

Touko Setälä

Viron nuorten turnaus 3.-5.1.2009

Päätin lähteä äitini kanssa Viron nuorten turnaukseen Tallinnaan 3.-5.1. Olin osallistunut tähän turnaukseen kaksi kertaa, ja siitä oli jäänyt mieleen niin hyvä kuva, että lähteminen oli todella mukavaa ennen koulujen alkua. Myös Tallinnan jouluihin tunnelma oli omiaan ”talvisen” Porin tunnelmaa tasoittamaan. Vaikka ei Virossakaan lunta ollut, oli kuitenkin aivan toisenlaista karistaa Suomen pölyt ja astua Tallinnan vanhankaupungin pienille kujille ja keskittyä muutaman päivän ajan shakin peluuseen.

Saavuimme Tallinnaan yhdeltä yöllä. Matkaa hotelliimme satamasta oli puolitoista kilometriä. Yövyimme toisin kuin viime vuonna itse järjestetyssä hotellissa, emmekä järjestäjien tarjoamassa.

Yöpymispaikkanamme toimi komea Hotel Olympia. Se oli todella rauhallinen hotelli, uima-allas katolla, komea huone ja muutenkin kodikkaat olot koko hotellissa.

Aamulla lähdimme talsimaan kohti vanhaakaupunkia ja Paul Kerese Malemajaa, joka on perinteinen shakkihuone Tallinnassa. Heti, kun astuimme vanhankaupungin portista sisään, oli kuin olisi astunut aivan toiseen maailmaan. Ei enää korkeita ja tylsiä kolosseja ympärillä, vaan tyylikkää rakennuksia. Kaikenlaisia myyjiä oli joka paikassa ja kamerat kädessä hölmistyneenä seisovia turisteja ympäriinsä.

Kun astuin shakkihuoneelle, tuli heti jotenkin kodikas olo. Tuttu tyylikäs shakkihuone levittäytyi edessäni ja tuttu äänekäs puheensorina kuului heti ovele asti. Pelaajia oli turnaukseen ilmoittautunut todella paljon ja ainakin A-ryhmässä pelasi

muutama todella kovan eloluvun omaava pelaaja. Itsekin olin kohtuullisen korkealle rankattu 1800 eloluvullani. Muut suomalaiset turnauksessa olivat Erika (joka pelasi B-ryhmässä) ja Antti Uusitupa sekä Julius Rauramaa.

Ensimmäiset kolme kierrosta pelattiin 30 min + 15 s / siirto peliajoin ja loput neljä kierrosta 1 h 30 min + 30 s / siirto ajoilla.

Ensimmäiselle kierrokselle jokaiselle suomalaiselle paritettiin kohtuullisen helpot vastustajat. Vaikka itse kyllä tyyppillisesti töpeksin avauksen, voitin lopulta helposti. Ensimmäisen päivän pelien jälkeen suomalaiset olivat vielä hyvissä asemissa, erityisesti Erika, joka johti ryhmäänsä.

Illalla kävimme vielä katselemissa Tallinnan perinteikästä joulutoria ja myös tarkistamassa Kaubamajan kaupat, joista bongasin mm. muuttaman Paul Keresiin liittyvän shakkikirjan.

Toisen päivän pelit alkoivat jo 9.30. Aamu oli kirkas ja tyyni.

Neljännellä kierroksella alkoivat pelit pidemmällä peliajoilla. Suomalaiset ottivat taas hyvin pisteitä, tuloksena 3½/4 tältä kierrokselta ja Erika jatkoi edelleen johdossa. Seuraavat kierrokset kuluivat tasaisesti ja suomalaiset saivat edelleen hyvin pisteitä.

Viimeiselle kierrokselle lähdetessä tilanne oli loistava, kun Erika johti turnausta ja oli jo varmistanut palkintosijan. Itse en ehtinyt nähdä palkintojen jakoa, kun lähdimme niin kiireellä laivalle heti pelini päätyttyä, mutta Erika voitti turnauksen lopulta. Palkintona oli diplomi ja itse valittava esine, esim. shakkikello.

Matka oli todella mukava ja itse ainakin sain vuoden alkamaan mukavasti hyvällä turnauksella. Suosittelen tätä turnausta kaikille nuorille, jotka ovat kiinnostuneet pelaamisesta ulkomailla. Ilmapiiri on todella mukava ja Tallinna on muutenkin todella hyvä paikka pitää turnaus.

Nimzointialainen puolustus

Georg Nero

Touko Setälä

1.d4 ♖f6 2.c4 e6 3.♗c3 ♘b4

Olin muutenkin päässyt pelaamaan lempiavauksiani turnauksessa ja nyt, kun sain pelata Nimzooa mustilla, olin todella tyytyväinen.

4.a3 ♙xc3+ 5.bxc3 0-0 6.♗f3 d5

Ei parhaimpia mustan jatkoja, parempi on c5.

7.cxd5 exd5 8.♙g5 h6 9.♙h4 ♔d6

10.e3 ♗e4 11.♙g3 ♗xg3!?

Hieman riskiä pelata näin, mutta päätin lähteä tähän jatkoon.

12.hxg3 ♗c6 13.♙d3 ♙g4 14.♙c2

Vanhan kaupungin joulutori illalla, kuvassa kaupungintalo.

Nopean shakin festivaalit Espoossa 21.–24.5.

Henkilökohtainen pikashakin SM-kilpailu

Pikashakkia vai pikapeliä?

Tänä vuonna finaali pelattiin 24 pelaajan kaksinkertaisena kilpailuna. Ensimmäisellä kierroksella käytettiin perinteistä 5 minuutin aikaa, mutta toinen kierros tahkottiin modernimmalla 3 min + 2 sekuntia / siirto -vauhdilla.

Näiden peliaikojen selkein ero on siinä, että toinen peliaika tuottaa pikashakkia, toinen pikapeliä. Inkrementtiä käytettäessä hakkaaminen, paukutus ja harmaan alueen tilanteet sekä kepulikonstien käyttäminen jäävät vähemmälle, ja pelimuoto muistuttaa enemmän herrasmiesmäistä ja jaloa henkistä kamppailua, mitä shakin kuuluu olla. Toisaalta perinteinen pikapelin paukuttaminen kiinnostaa varsinkin tällaisessa maassa, jossa hakkauskulttuuri on syvällä geneettisessä muistissamme tai jossain mielen sopukoissa. Ehkä myös siksi kerrotuimpien suomalaisten shakkitarinoiden joukossa on lukuisia otteita pikashakkikilpailuista, jossa lentävät nappulat ja pelaajien käymä ”juupas-eipäs-korjaa-ite”-dialogi luo mainiota komiikkaa vierestä seuraajille.

Turnauksen pikapelivaiheen hyvätahtoinen paukuttaja oli ehdottomasti Pedri Houtsonen, joka lähes poikkeuksetta oli kierrosten viimeisen pelin toisena osapuolena. Useimmiten kyseessä oli tilanne, jossa Pedrillä on selkeä voittoasema, mutta kellossa aikaa alle kymmenen sekuntia. Ja kyllähän sitä noin 20 siirtoa ehtii tehdä, jos on nopeat kädet ja terve sydän. Verisuonia ei tänä vuonna katkennut, ja päästiin turvallisesti turnauksen pikashakkivaiheeseen, jossa nappulat pysyivät paremmin pystyssä ja pelien kulku oli muutenkin loogisempi.

Siitä kummasta lajista pitäisi puhua tai kumman mestaruudesta

pelata, on taas mielipidekysymys. Tuloksia vertaamalla huomataan kuitenkin, että usein kärkipäähän sijoittuvat pelaavat pikashakkia ja pikapeliä pitkälti samojen periaatteiden mukaisesti. Toki varsinkin pikapelissä ajalla voitettujen pelien määrä on huomattavasti korkeampi, mitä menestystä tavoitteleva pelaaja ei voi jättää huomioimatta. Pikashakissa toivottomien asemien jatkaminen vähenee, mikä usein myös lyhentää pelien kestoa.

Alkulohkot

Tänä vuonna mukaan ilmoittautui ryhmä pelaajia, jolla miehitettäisiin suurikokoisen shakkilaudan 52 ruutua tai kolme alkulohkoa. Koska leikkimään ei tultu, alkulohkot muodostettiin. Mukana oli enimmäkseen tuttuja naamoja, jotka ovat ottaneet kilpailuun osaa jo tuhansia vuosia. Ehkä yllättävintä oli Ristojan suvun poisjänti, joka on pikashakissa varmasti Suomen tunnetuin shakkisuku. Tällä kertaa heiltä ei tullut edustusta. Näissä kisoissa monen polven peliä lähti pelaamaan Ebelingin shakkisuku. Isä Mika ja poika Daniel pääsivät molemmat loppukilpailuun. Itse asiassa Danielin tulos alkukilpailuissa oli isäänsä parempi, vaikkakin Mika pelasi ehkäpä kovimmassa alkulohkossa. Suvun nuorimmainen Gabriella pelasi sinnikkäästi pelkästään aikuisia vastaan, mutta vielä tänä vuonna hän ei onnistunut yllättämään kokeineita konkareita.

Alkuryhmä A

1, Mika Karttunen 15, 2 Tommi Luukkonen 13½, 3. Niina Koskela 11, 4. Tapio Talasterä 10½, 5. Arto Satonen 10, 6. Jouko Äijälä 10, 7. Jyrki Raki 9, 8. Antti Kahri 9 jne.

Alkuryhmä B

1. Henri Pohjala 14, 2. Asko Hentunen 13½, 3. Antti Uusitupa 13, 4.

Daniel Ebeling 12, 5. Pedri Houtsonen 11½, 6. Lassi Linnanen 11, 7. Perttu Anttila 11, 8. Ralf Rehn 10½ jne.

Alkuryhmä C

1. Vilka Sipilä 13½, 2. Teemu Pudas 13, 3. Timo Pääkkönen 13, 4. Tero Lehtimäki 12½, 5. Jukka-Pekka Haapasalo 10½, 6. Juha Hynninen 10½, 7. Mika Ebeling 10, 8. Kalle Kumpulainen 9½ jne.

Alkukilpailuista finaaliin kelpuutettiin kahdeksan pelaajaa joka ryhmästä. Näin saatiin kaksinkertaiseen finaaliin 24 pelaajaa, joilla kaikilla pelattavanaan vaativat 46 kierrosta. Lohkojen kulku ei juuri poikennut viime vuosista, joten lähes kaikki finalistit tunsivat entuudestaan toistensa pelityylin ja parhaat keposet. Alkulohkosta B nousi kuitenkin mukaan myös sellaisia pelaajia, joille pikashakin SM-finaalin vastus oli varmasti tähän asti kovinta, mitä olivat kohdanneet. Antti Uusituvan ja Daniel Ebelingin sijoittuminen kolmanneksi ja neljänneksi yllätti ainakin minut, mutta kohdatessani heidät finaalisissa, tulin vakuuttuneeksi, että heidät tullaan näkemään siellä uudestaan. Ehkä yllättävimmän tipumisen teki monikertainen mestaruusryhmäläinen Pasi Korhonen, joka seuraavana päivänä haki tälle kompensatiota voittamalla ensimmäisen sijoitusryhmän.

Finaalin alku

Alkukilpailujen jälkeen pidettiin tunnin mittainen pääntuuletustauko, joka tuli luultavasti monille tarpeeseen. Itse olisin mieluusti tahkonnut päivän urakan samantien loppuun saakka, sillä päivä tuntui jo liian pitkältä ilman taukojakin. Tämä näkyi esimerkiksi siinä, että pidin todella huonosti huolta upseereistani. Seuraava esimerkki kertoo hyvin, mitä tarkoitan.

Festareiden mestarit

Henkilökohtaisen pikashakin ja nopean shakin kilpailujen lisäksi festivaaleilla pelattiin samaan aikaan nuorten pikashakin ja joukkuepikashakin SM-kilpailut. Kilpailukii-reiden vuoksi en ehtinyt juurikaan katsoa, miten junnujen kisoissa käy. Samasta syystä kirjoitukseni aihetta käsittelevä kappale – Nappuloita laudalla – haihtui olemattomiin. Paikallaan on kuitenkin mainita Erika Uusituvan suoritus, sillä hän kahmi festivaaleilta eniten metallia. Uusitupa voitti naisten nopean shakin SM:n, oli toinen naisten pikashakin SM:ssä, otti pronssia 16-vuotiaiden pikashakin SM:stä sekä kultaa 20-vuotiaiden joukkuepikashakin SM:stä. Ihan lopuksi täytyy vielä mainita, että vaikka mitalien määräsä Erikalle hävisinkin, on kolme Suomen mestaruutta neljässä päivässä suoritus, joka hymyilyttää vieläkin.

Nopean shakin joukkue-SM:n tulokset kärjen osalta:

1. TammerSh (Mika Karttunen, Heikki lehtinen, Jyrki Kytöniemi ja Pekka Köykkä) 13 (22)
2. Velhot (Tapani Sammalvu, Sampsa Nyysti, Timo Pääkkönen ja Tuukka Tusa) 11 (19,5)
3. MatSK 1 (Jevgeni Soloženkin, Petri Kekki, Asko Hentunen ja Kari Pulkkinen) 10 (18)
4. SalSK 1 (Kalle Kiik, Antti Pihlajala, Heikki Westerinen, Hannu Pihlajala ja Tomi Tocklin) 10 (17,5)
5. Remi 1 (Tommi Luukkonen, Markus Kiili, Kari Eklund ja Ville Länsimäki) 10 (16,5)
6. EtVaS 1 (Jussi Tella, Kimmo Välkesalmi, Tero Kokkila, Henri Koskinen ja Johanna Paasikangas-Tella) 9 (19)
7. SSK (Harri Hurme, Ilkka Sarén, Jukka Tuovinen, Seppo Aakio ja Hannu Broman) 9 (18,5)
8. Aatos (Tomi Nybäck, Tarvo Seeman, Antti Virtanen, Ari Issakainen ja Lassi Linnanen) 9 (17)

Festareiden kaikkien kilpailujen tulokset löytyvät osoitteesta www.shakki.net/nopeasm2009 ■

Teksti ja kuva: Marko Tauriainen

Shakki leikkimielellä

On hiljaista. Sitten kansanedustaja Kimmo Kiljunen hyppää sadatellen ylös tuoliltaan. Peli on päättynyt. Mies, joka ei häviä koskaan – itselleen, osaa ottaa tappion huumorilla.

– Meistä kukaanhan ei halua hävitä shakissa. Mä mieluummin otan tappion itselleni kuin annan vastustajalle kurjan tunteen, Kiljunen toteaa pelin jälkeen.

Kiljusen juuri voittanut peliguru Jorma Vuoksenmaa pitää vastustajaansa taitavana pelurina.

– Huomasin menneeni aikamoiseen psykologiseen ansaan, kun Kiljunen kertoi muun muassa kiltteystään pelin aikana.

Samanlaista rattoisaa huulenheittoa ja mukavaa, entuudestaan toisensa tuntevien ja tuntemattomien ihmisten yhdessä oloa on koko Nopean shakin festivaalien toisena päivänä muutamaa tuntia ennen bliksti-SM:n jatkumista käytävä julkkisturnaus.

Järjestäjät ovat kutsuneet turnaukseen Kiljusen ja Vuoksenmaan lisäksi joukon enemmän tai vähemmän julkisuuden ihmisiä, jotka suhtautuvat intohimoisesti kuninkaiden peliin.

Qiyu Zhou, 8-vuotias oululainen, joka voitti viime vuonna ikäluokkansa MM-hopeaa, Henry Laasanen, shakkimestari, joka kohahdutti vuosi sitten teoksellaan *Naisten seksuaalinen valta*, entiset kansanedustajat Eero Paloheimo ja Osmo Soininvaara, yrittäjä ja markkinointimies Marko Parkkinen sekä ekonomisti Ralf Sund.

Pitkän linjan shakinpelaajia kaikki. Vain Kiljusella ja Soininvaaralla ei ole selolukua. He saavat lääkettä addiktioonsa ICC:ssä.

Kiljunen kertoo joutuneensa rajoittamaan yömyöhään jatkuvaa pelaamista. Soininvaaralla on hänelle neuvo.

– Kannattaa pelata aamulla. Jenkit ovat silloin väsyneitä.

Turnaus tuntuu etenevän ennakkosuosikkien tahdissa. Laasanen voittaa helpohkosti oman semifinaalivastustajansa Vuoksenmaan, joka oli laskeutunut jo kertoimenkin niille, jotka halusivat lyödä roponsa likoon hänen puolestaan.

Toisessa semifinaaliparissa Zhou ja Parkkinen pelaavat yllättäen tasan. Finaalipaikka ratkaistaan arvalla, ja Parkkisella käy parempi tuuri. Kiljunen taputtaa tyttöä olalle.

Jäähdyttelijänä itseään pitävä Laasanen olisi omien sanojensa mukaan mieluummin katsojana kuin pelaajana.

– 20 vuoteen en ole pelannut oikeita pelejä.

Hän jäi kaipaamaan myös ”oikeita” julkkiksia.

– Tuksu tai Nykäs-Matti tekisivät tietenkin hyvää turnaukselle.

Voitto Parkkisesta tulee helposti. Laasanen myöntääkin olleensa selvä ennakkosuosikki. Turnausvoitto lämmitteää kuitenkin mieltä.

– Kyllä julkkismestaruuden arvo on mittamaton vastustajien tasosta riippumatta. ■

Shakin yhdeksännen maailmanmestarin Tigran Petrosjanin syntymästä tuli 17. kesäkuuta 2009 kuluneeksi 80 vuotta. Juhlan kunniaksi tässä kirjoituksessa paneudutaan paljon puhuttuun aiheeseen, jota on kuitenkin tutkittu vähän: Petrosjanin laadunuhrauksiin.

Kimmo Konsala

PETROSJANIN LAADUNUHRAUKSET

Petrosjanin shakkityyli

Tigran Vartanovitš Petrosjan syntyi armenialaiseen työläisperheeseen Tbilisissä, Gruusian – itsenäistymisen jälkeen Georgian – pääkaupungissa. Nuoruutta varjosti suursota, joka jätti Tigraniinkin pysyvät jäljet. Rintaman työntyössä yhä lähemmäksi neuvostotasavallassa kärsittiin nälänhädästä. Perheen äiti kuoli 1942 ja isä vain kaksi vuotta myöhemmin. 15-vuotiaasta alkaen Tigranin täytyi elättää itsensä ja läheisensä työnteolla. Hän koki myös vaikean sairauden, jonka seurauksena hänen vasen korvansa kuuroutui ja oikeankin korvan kuulokyky heikkeni merkittävästi. Tästä syystä hänen täytyi käyttää koko loppuikänsä kuulolaitetta.

Elämän koettelemusten keskellä shakista tuli Tigranille pakopaikka. Aikaisemmin tammea harrastanut poika oppi 11-vuotiaana tuntemaan shakin, ja pian se syrjäytti hänen mielestään kaiken muun. Tigran alkoi käydä harjoittelemassa Tbilisin pioneeripalatsin shakkipiirissä, joka ei lopettanut toimintaansa vaikeimpinakaan sotavuosina. Hänen ensimmäinen valmentajansa oli mestariehdokas N. T. Sorokin, mutta ratkaiseva merkitys hänen pelityylinsä kehittymiselle oli toisella valmentajalla, joka oli kansainväliseksi mestariksi kohonnut Artšil Ebralidze. Ebralidze oli vannoutunut asemapelaaja, jolla oli shakissa kolme auktoriteettia: Capablanca, Nimzowitsch ja Caro–Kann-puolustus. Hän

uskoi strategisten lakien järkkymättömyyteen ja siihen, että lähes asema kuin asema oli puolustettavissa. Nämä käsitykset siirtyivät pitkälle hänen lahjakkaimpaan oppilaaseensa. Nuoren Petrosjanin uskonnoksi tuli oppi heikoista ja vahvoista ruuduista.

Tigran oli niin köyhä, että toisinaan hänen oli valittava joko lämmin ateria tai shakkikirjan ostaminen. – Minulla on tänään Nimzowitschia lounaaksi, hän vitsaili. Hänen ensimmäinen vakavasti otettava shakkikirjansa oli Nimzowitschin Die Praxis meines Systems. Tigran kävi läpi sen pelit ja asemat lukemattomia kertoja, mieluummin ilman lautaa ja nappuloita kehittääkseen kykyään seurata mielessään pelin siirtoja ja muunnelmia. Lopulta hän osasi kirjan ulkoa.

Varmaan vaikeat nuoruusvuodet olivat jättäneet jälkensä Petrosjanin pelityyliin, joka oli varovampi kuin kellään muulla maailmanmestarilla. Hänen shakkiajatteluunsa kuului keskeisenä profylaksian käsite. Profylaksia tarkoittaa ennalta ehkäisyä tai ennalta torjuntaa. Petrosjan suosi rauhallista peliä, jossa hän ei ollut sitoutunut yhteen ainoaan suunnitelmaan, vaan pystyi vähitellen parantamaan nappuloidensa asemaa. Vastustajan voimien hillitseminen oli hänelle tärkeämpää kuin oman armeijan aktiivisuus. Avauksessa hän valitsi harvoin terävimpiä muunnelmia, vaan piti parempana niitä, joissa hänellä oli tilaisuus kehittää kiireettä asemal-

isia manöövereitään. Vaikka Petrosjan suurena pelaajana ei ollut heikko millään shakin osa-alueella, hän pelasi mieluummin suljettuja kuin avoimia avauksia. Ehkä seurauksena rauhallisesta pelinkäsittelystä monet Petrosjanin voitoista realisoituivat vasta loppupelissä, ja tätä kautta hänelle kehittyi hioutunut loppupelitekniikka.

Sotilasasemastaan Petrosjan oli äärimmäisen tarkka: ei kaksoissotilaita, ehjät ketjut, mahdollisimman vähän sotilassaarekkeita. Tässä hän erosi selvästi edeltäjästään Borvinnikista, joka ei ollenkaan kaihtanut ottamasta asemaansa esimerkiksi kaksoissotilaita, jos ne toivat tullessaan dynaamisia etuja: avoimia tornilinjvoja, tukikohtia omille upseereille tms.

Petrosjania ei ole koskaan luettu shakin suurten maailmanmestareiden joukkoon eikä hän liioin ollut pelaajana suosittu. Oli paljon helpompaa lumoutua esimerkiksi Talin loistavista hyökkäyksistä kuin Petrosjanin asemallisista puristuksista, joissa tapahtui ulkoisesti kovin vähän ja jotka sitä paitsi päättyivät usein tasan. Hänen kaikkien peliensä remissiprosentti 55 on korkeampi kuin kellään muulla maailmanmestarilla. Toisaalta hän hävisi vain 8 prosenttia peleistään. – On helpompaa voittaa shakissa Neuvostoliiton mestaruus kuin yksi peli Petrosjania vastaan, kirjoitti hänen kollegansa Lev Polugajevski.

Nuorena Tigranilta puuttui itseluottamusta. Esimerkiksi Neuvosto-

BENT LARSEN

Väittäely Aljechinin kanssa

Pelillään vuodelta 1913 Aljechin sekaantui yllättäen teoreettiseen keskusteluun siirrosta, joka pelattiin vuonna 1964 ja jota parannettiin 1976. Hän ei kuitenkaan ollut oikeassa

Tässä asemassa Aljechin pelasi viimein siirron, joka oli kahta siirtoa aiemmin ollut erittäin vahva...

Emme voi turvautua tavanomaiseen kronologiseen menetelmään. Uskomatonta tässä on se, etten vielä vuonna 1976 ollut nähnyt vuodelta 1913 juontuvaa peliä Aljechin – Edward Lasker. Se sisältyy ”game 44:nä” teokseen *My best games of Chess 1908–23*, jonka julkaisi Bell and Sons v. 1927. Mutta en ollut tutkinut sitä! Jatko-osan *Auf dem Wege zur Weltmeisterschaft 1923–27* sain Idon Andersenilta lainaksi Aalborgissa vuonna 1950, ja sen tutkin hyvin perusteellisesti.

Mutta palaamme vielä tähän. Aluksi matkaamme Amsterdamin alueidenväliseen turnaukseen (1964) ja sen 16. kierrokselle. Hävittyäni Ivkovicille 13. kierroksella olen nyt ottamassa loppukiriä lyöden Rossetton ja Portischin. Seuraavaksi kohtaan perulaisen mestarin Quinonesin, joka 24 osallistujasta ainoana ei lainkaan käy jaloittelemassa. Hän saa vastaan- sa yhden museoavauksistani.

Lähettipeli

Bent Larsen
Quinones

1.e4 e5 2.♘c4 ♟f6 3.d3 ♟c6 4.♟c3
♘c5 5.♘g5 h6 6.♘h4 d6 7.♟a4
♘b6 8.♟xb6 axb6 9.♟e2 ♘e6

Seuraavaan siirtooni olin myöhemmin tyytymätön. Jälkeenpäin tarkastelin hieman asemaa ja sain idean, joka ei ollut juurikaan tullut mieleeni pelin aikana.

10.♟c3(?) ♟d4!

Kas noin. Siitä, että Edward Lasker oli v. 1913 pelannut toisin, ei minulla ollut aavistustakaan. Kun nyt katson tätä asemaa, ensimmäisenä nousee mieleeni ♟c3–e2, mikä ei silti tietenkään todista siirron etevyydestä.

11.0–0 c6 12.♟d2 b5 13.♘xe6 fxe6

Mustan ei tarvinnut pelata g5:tä, eikä hän liioin joutunut ottamaan kaksoissotilasta f-linjalle. ♟e2:n varalle hänellä on nyt ♟xe4.

14.g3 0–0 15.♟e2 ♟xe2+ 16.♟xe2 ♟e8(?)

Ei mikään vakava virhe, joskin 16... b4 oli parempi.

17.d4 ♟h5 18.dxe5 ♟xg3 19.hxg3 dxe5 20.a3 ♟e7 21.♟ad1 ♟ad8 22.♟g4 ♟h7 23.c3 ♟f6 24.f3 ♟e7 25.♟h2 ♟f6 26.♟h3 ♟g8 27.♟h5 ♟h7 28.♟h2 ♟g8 29.♟g1 ♟h7 30.♟h1 ♟g8 31.♟h2 ♟h7 32.♟g1

Sama asema kuin jo pari siirtoa aiemmin, voi ei, olen totisesti suorittanut

kolmiomittauksen! Ja vastustajani on ilmeisesti saanut päähänsä, ettei hän halua g-sotilasta siirtämällä heikentää asemaansa.

32...♟g8 33.♟f2!? ♟h7 34.♟e2 ♟g8 35.♟h4

35...♟g5?!

Apua! Nyt voitan taatusti. Miten olisinkaan jatkanut 35...g5!:n jälkeen.

36.♟xg5 hxg5 37.♟xd8 ♟xd8 38.♟d1 ♟xd1 39.♟xd1 ♟f7

Tai 39...c5 40.c4! dxc4 41.♟c2 b5 42.♟c3 ♟f7 43.a4 jne.

40.♟c2 ♟e7 41.♟b3 ♟d6 42.♟b4 b6 Tai 42...♟c7 43.♟a5 jne. Tai 42...g4 43.fxg4 g5 44.♟a5 jne.

43.b3 g4 44.c4 bxc4 45.bxc4 ja musta luovutti.

Seuraahan a4 ja c5, ”etäisempi vapaa-sotilas”. Mutta tämän Rossetto lienee näyttänyt perulaiselle ruokatauolla. Siksi mielestäni kokopiste oli ansaittu!

Mutta kuten sanottu, avaus jäi ohjelmistoon. Jatkoa seurasi Bielin alueidenvälisessä turnauksessa 1976, kolmanneksi viimeisellä eli 17. kierroksella, hävittyäni Petrosjanille ja Byrnelle. Jugoslavalainen suurmestari Matanović oli jo vuonna 1967 väsynyt alueidenvälisiin, mutta maan shakki-liitto halusi hänet mukaan. Matanović oli niin luotettava! Sitä hän ei ollut 1976, jäädessään neljänneksi viimeiseksi tuloksella 8/19. Sen jälkeen hän

KARI TIKKANEN

Kuukauden
analyysi

Suomalaisia tähtihetkiä I

Vuoden 1937 kesä-heinäkuussa pelattiin Latvian Kemerissä (osa nykyistä Jurmalan kylpyläkaupunkia) kansainvälinen turnaus, jonka osanottajakaarti oli nimekästä: Aljechin, Reshevsky, Keres, Petrov, Tartakower, Mikenas, Ståhlberg jne. Mukana oli myös Suomen 27-vuotias Eero E. Böök, jolle oli jo kertynyt jonkin verran kansainvälistä kokemusta mm. Varsovan ja Münchenin shakkiolympialaisista. Turnaus käytiin paikallisessa kylpylähotellissa ja sen tasavoittajiksi saatiin kolmikko Reshevsky, Petrov ja Flohr tuloksella 12/17. Heistä puoli pistettä jäivät Aljechin ja Keres. Noihin aikoihin 44-vuotias Aljechin oli valmistautumassa loppuvuoden MM-otteluun Euwea vastaan, jolle oli ”lainannut” maailmanmestaruuden pari vuotta aikaisemmin.

Seuraava peli pelattiin 12. kierroksella, jolloin kärki oli Aljechinilta karkaamassa (Reshevsky 9½, Aljechin 7½) ja hän tarvitsi kipeästi voittoa. Tämä näkyi paitsi pelitapahtumissa myös tohtorin käytöksessä pelin aikana.

Lähteinä olen käyttänyt Böökien teoksia *77 valittua peliä* ja *Mestarin mietteitä* sekä Vladimir Petrovin turnauskirjaa.

Kuningatargambiitti

Aleksander Aljechin

Eero E. Böök

Kemerä 1937

1.c4 e6 2.♠f3 ♀f6 3.d4 d5 4.♠g5 ♠e7 5.♠c3 0-0 6.♣c2

Hiukan epätavallinen siirto, jonka jälkeen mustalla ei pitäisi (teoriassa) olla suuria vaikeuksia pelin tasoitamisessa.

6...♠e4

Laskerin idea käy tässäkin. Vaihtoehdot ovat 6...h6! ja 6...c5.

7.♠xe7 ♣xe7 8.e3

8.cxd5 ♠xc3 9.♣xc3 exd5 10.e3 ♠f5 11.♠e2 c6 12.0-0 ♠d7 ½-½, Tukmakov–Timoštšenko, Baku 1977.

8.♠c1 ♠xc3 (8...♠d8) 9.♣xc3 c6 10.g3 (10.e3) 10...♠d7 11.♠g2 dxc4 [11...b6 12.0-0 ♠a6 (12...♠b7) 13.♠d2±, Skomorohin–Ćirić, Biel 1997 (1-0, 37)] 12.0-0 (12.♣xc4 e5) 12...b5 13.b3 cxb3 (13...♠b7! 14.bxc4 b4) 14.♣xc6 ♠b8 15.axb3 ♣b4? (15...♠b7) 16.♣c7!+-, Šamkovits–Šapošnikov, Rostov-na-Don 1954 (1-0, 20).

8...c6

8...♠xc3 saattaa olla tarkempi: 9.♣xc3 (9.bxc3 on tietysti myös mahdollinen. Musta voi vastata siihen 9...c5, 9...b6, 9...♠d7 tai jopa 9...♠c6!? ideana 10...b6.) 9...dxc4 [9...c6 10.♠d3 ♠d7 johtaa asemaan, jossa Böök oli mustilla peräti kolmessa pelissä Varsovan olympialaisissa 1935. Hän voitti Ichimin, pelasi tasan Tartakoweria vastaan ja hävisi Flohrille. 9...b6 10.cxd5 exd5 11.b4 c6 (11...♠f5!? ideana 12...♠c8) 12.♠c1 ♠b7 13.♠d3 ♠d7 14.♠b1± estään a7-a5:n, Kasparov–Hübner, Hampuri m-2 1985 (1-0, 39)] 10.♠xc4 [10.♣xc4 ♠c6?! (10...b6 11.♠c1 c5 12.dxc5 ♠b7! ideana 13...♠c8) 11.♠c1 ♠d7 12.♠e2±, Hasin–Hintikka, kirjepeli 1981 (1-0, 42)] 10...b6 {Tätä Böök suosittaa *Mestarin mietteissä* ja sanoo mustan tasoittavan. Ideana on ♠b7, ♠d7 ja c7-c5 [10...♠d7 11.0-0 b6 12.d5 ♠f6 13.dxe6 ♠xe6 14.♠xe6 fxe6=, Kortšnoi–Ćirić, Montreux 1977 (½-½, 51)].} 11.♠e2 [11.0-0 ♠b7 12.♠d3 c5 13.♠ac1 ♠d7=, Jakobsen–C. Hansen, Norresundby 1984 (0-1, 35)] 11...♠b7 12.0-0 ♠c8 13.b4 [13.♠ac1 ♠d7 14.♠fd1 c5 15.♠a3 ♠f8 (15...♠c7?!=) 16.♠b5 ♠xf3 17.gxf3 ♠c7 (17...♠d8!±)

Eero Böök 1910–1990.

18.dxc5±, Pirc–Frydman, Podebrady 1936 (½-½, 92)] 13...♠d7 14.♠fc1 (14.♠b2 a5 15.b5 c5=) 14...a5 15.a3 h6 16.h3 (16.♠b2 ♠a7 17.h3 ♠d6 18.♠d2 axb4 19.axb4 ♠xa1 20.♠xa1 ♠a8 21.♠c1 e5 ½-½, Sahović–Rogers, Bor 1984; 16.b5 c5=) 16...♠d6 17.♠b2 axb4 18.axb4 ♠xa1 19.♠xa1 ♠a8=, Tempone–Soppe, San Luis 1990 (½-½, 26).

9.♠xc4

9.♠d3! on tärkeä vaihtoehto: 9...♠xc3 [9...f5 10.0-0 ♠d7 11.♠d2 ♠df6 12.♠xe4 fxe4 13.f3 exf3 (13...♠d7!? 14.fxe4 ♠g4 ei liene täysin korrektilä: 15.♠ae1!) 14.♠xf3?! (14.♠xf3±) 14...♠d7=, Botvinnik–Model, Leningrad 1930 (0-1, 59)] 10.bxc3 (10.♣xc3 dxc4! 11.♠xc4 b6= Böök; 10.♠xh7+ ♠h8 11.bxc3 g6 12.♠xg6 fxe6 13.♠e5 ♠h7) 10...♠h8 (10...h6) 11.cxd5 exd5 (11...cxd5) 12.0-0 ♠g4?! 13.♠e5 ♠h5 14.♠xh7±, Aljechin–Vidmar, Bled 1931 (1-0, 66). Pelissä Miles–Ivkov, Oviedo 1993, tapahtui 9.♠c1 f5 (9...♠xc3) 10.♠e2 ♠d7 (10...♠d7) 11.0-0 (11.♠b3) 11...♠e8 12.♠e5 ♠d7 13.♠xd7 ♠xd7?! 14.f3±. Valkea voitti 53. siirrossa.

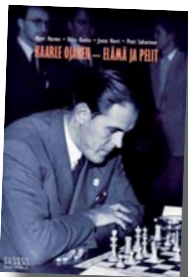

ANTTI PARKKINEN

Vanhaa ja uutta
kirjoista ja verkosta

Suomalaista shakkikirjallisuutta

Suomen Shakin viime numerossa Henry Tanner harmitteli sitä, kuinka vähissä ovat olleet suomalaisten huippupelaajien julkaistut pelikokoelmat. Samaa voisi sanoa suomalaisesta shakkikirjallisuudesta yleensäkin. Suomalaista shakkiyleisöä ei ole aikojen saatossa juuri hemmoteltu ainakaan sellaisilla shakkikirjoilla, jotka olisivat olleet sekä hyvin kirjoitettuja että hyödyllisiä pelitaidon parantamisen kannalta. Mutta pienestäkin tarjonnasta voi aina löytyä helmiä. Tässä jutussa esitelläänkin parhaat kotimaiset shakkikirjat kautta aikojen (kirjoittajan hyvin subjektiivisen arvion mukaan). Ne, jotka ainakin olisi syytä olla jokaisen suomalaisen shakharrastajan kirjahyllyssä. Niiden joukkoon kuuluu myös tuore uutuus. Pitkästä aikaa on tehty todellinen kulttuuriteko ja julkaistu monen ihmisen yhteisvoimin kirja *Kaarle Ojanen – elämä ja pelit* (Suomen Shakkikustannus, 2009).

Kirjan elämäkertaus on kirjoittanut Petri Saharinen hyvin omintakeiseen ja mielenkiintoiseen tyyliin. Ojasen shakilliset ansiot ja saavutukset kirjataan teoksessa perusteellisesti ja päähenkilön persoonaa kunnioittaen. Lisäksi kerrotaan Ojasen työ- ja perhe-elämästä ja vaikeudesta sovitaa niitä yhteen shakinpeluun kansa. Tulee selväksi, kuinka vaikeaa on

menestyä shakkiharrastuksessa huipputasolla, jos ei ole varaa, mahdollisuuksia, kykyjä tai halua ryhtyä ammattilaiseksi, kun elämässä on niin paljon muitakin asioita, jotka tuppaavat viemään käytettävissä olevan ajan. Saharinen on nivonut Ojasen elämäntarinan kanssa hyvin yhteen myös Suomen yleisen historian kulun Ojasen elinaikana. Itsenäistymisestä ja jakautuneesta kansakunnasta edetään vaikeiden sotavuosien kautta taloudelliseen kehitykseen, modernisoitumiseen ja kansainvälistymiseen, joihin Ojasen elämänkaarella, shakkiuralla ja työtehtävillä on yhteytensä. Tällainen lähestymistapa ei ole ainakaan shakinpelaajien elämänerroissa kovinkaan tyypillinen, mutta Saharinen on mielestäni onnistunut hyvin kerronnassaan. Siirtymät Ojasen vaiheista ja shakista yhteiskuntahistoriaan ja politiikkaan tuntuvat kirjassa luontevilta eivätkä yhtään väkinäisiltä, niin kuin huonomman kirjoittajan tapauksessa olisi helposti voinut käydä.

Tekstin välityksellä tulee hyvin ilmi myös ainakin osa syistä siihen, miksi Suomesta ei ole tullut enempää huippupelaajia, vaikka monilla muilla väestömäärältään pienillä mailla on ollut omat suuret shakkisankarinsa. Eräs niistä oli toinen maailmansota ja sen alullepanijat, Berliinissä taiteillut itävaltalainen maisemamaalari ja Moskovassa saarnannut georgialainen pappiskokeilas. Suomen ehkä kaikkien aikojen lahjakkain shakkisukupolvi, johon kuuluivat Ojasen lisäksi Eero Böök ja Osmo Kaila, joutui uhraamaan parhaat kehitysvuotensa isänmaalle, panssarintorjunnalle ja Karjalan määnyille. Menetettyä aikaa ei enää myöhemmin voinut saada kiinni, kun piti myös elättää perhettä, menestyä työelämässä ja saavuttaa jon-

kinlainen yhteiskunnallinen asema. Suomi on niin pieni maa, jossa on ollut niin vähän shakharrastajia, että shakkiboheemina elämiseen ei ole juuri ollut mahdollisuuksia, varsinkin kun pelin julkinen tuki on aina ollut vähäistä. Jopa Helsingin vuoden 1952 shakkiolympialaisten rahoittamisessa oli vaikeuksia, vaikka kisojen järjestäminen toikin maallemme hyvää mainosta.

Ojanen oli kuitenkin muihin maamme huippupelaajiin verrattuna sikäli hyvässä asemassa, että hänen työnsä oli usein projektiluonteista, ja hän pystyi ottamaan pitkiäkin lomia kilpailumatkoja varten. Menestys seuraa sitä, jonka suureen lahjakkuuteen yhdistyy luonteen sinnikkyys ja pitkäjänteisyys. Voimakas tahto vie miehen vaikka läpi harmaan kiven, mutta suotuisat olosuhteet ja ripaus hyvää onneakaan eivät ole pahitteeksi. Mutta Ojanen jos kuka keräsi mitalinsa enemmän taidolla kuin tuurilla. Kolmetoista Suomen mestaruutta kahdeksassatoista kilpailussa on saavutus, jota on vaikea lyödä ja jota on vaikea selittää muuten kuin sillä, että Kaarle XII, sittemmin XIII, oli todellakin päättään pitempi kilpakumppaneitaan, eikä pelkästään ulkomuodoltaan.

Teoksessa on myös kokoelma Ojasen parhaita pelejä. Ne on esitelty aikajärjestyksessä, ja kaikista suomalaisista vastapelaajista on tehty lyhyt tai pitempi esittely. Tämä onkin peliosan mielestäni suurin anti suomalaiselle shakkihistorialle. On mielenkiintoista saada tietää myös muiden menneiden vuosikymmenien mestareiden elämänvaiheista ja tärkeimmistä saavutuksista. Harri Hurme, Ilkka Kanko ja Joose Norri ovat tehneet hyvää työtä ja onnistuneet sisällyttämään pelien yhteyteen suuren määrän eloisia anekdootteja Ojasen pelitovereista,

Jeroen Bosch (toim.):
Secrets of Opening Surprises, vol. 10
 New In Chess, Alkmaar 2009, 144 s.

Uusia ideoita avauksiin

A lankomaalainen New In Chess kustantamo ryhtyi vuonna 2003 julkaisemaan avausopassarjaa nimeltä *Secrets of Opening Surprises* (SOS). Sarja on osoittautunut menestykseksi, ja tänä vuonna siitä on ilmestynyt jo kymmenes osa.

Sarjaa on alusta lähtien toimitannut KvM Jeroen Bosch, ja hänen lisäksi kirjoittajiin kuuluu vaihteleva määrä muita, vahvoista suurmestareista Fide-mestareihin. Nyt arvioitavan 10. osan 17 artikkelilla on 11 kirjoittajaa, vahvimpina Alankomaiden Sergey Tiviakov ja Tšekin David Navara.

SOS-sarjan ideana on tarjota kiinnostavia vaihtoehtoja perinteiselle avausteorialle. Sarjan esittämät uudet siirrot ja uudet ideat ovat loogisia ja aivan hyvin pelattavissa, kunhan ymmärtää mihin ne perustuvat. Ja koska ne ovat uusia (tai vanhoja mutta harvoin pelattuja), ne tulevat vastustajalle – toivottavasti – yllätyksenä. Uuden idean kohdatessaan pelaaja joutuu käyttämään omia aivojaan ja tekee helposti virheitä tai ainakin kuluttaa runsaasti aikaa.

SOS-siirrot voivat esiintyä hyvin varhain: 1.e4 e6 **2.e5** tai 1.e4 f6 2.e5 g8 tai 1.e4 e5 2. f3 f6 3. xe5 xe4 (nämä ovat 10. osan aineistoa; osassa 7 yhdysvaltalainen shakin toisinajattelija Hikaru Nakamura esittelee ideaansa 1.e4 e5 **2. h5**), mutta tyypillisempää on poikkeaminen perusteorian tultuilta poluilta siirroissa 4.–6. Kovin myöhäisiä SOS-kokeiluja ei sarjassa

esitetä, koska niihin pääseminen tulee siirto siirroilta epätodennäköisemmäksi ja vastustaja ehtii yllättää ensin. Esimerkkejä 10. osan artikkeleista: 1.e4 e5 2.Lc4 Lc5 **3.d4** (perintöä 1800-luvulta); 1.e4 f6 2.e5 d5 3.c4 b6 **4.b3** ja 1.e4 c6 2. c3 d5 3. f3 f6 4.e5 e4 .

SOS-ideat ovat monista eri avauksista, niin valkeille kuin mustillekin, sekä taktisia että strategisia, joten itse kukin todennäköisesti löytää sieltä jotain kiinnostavaa. Ja jos juuri tässä osassa ei sellaista olisi, niin kenties muista osista löytyy juuri se salainen ase, jolla yllättää hankalat vastustajat. New In Chessin internet-sivuilta löytyy kunkin 10 osan sisällysluettelo kuvioin, ja Chessville.comin sivustolta (www.chessville.com/reviews/) voit lukea arvosteluja sarjan eri osista. Kustantajan antama ohjehinta on noin 20 euroa osalta, ja suomalaiset kauppiat lisännevät tähän muutama euron; toisaalta heiltä saattaa saada vanhoja osia hieman edullisemmin.

Osaselitys sarjan suosiolle lienee se, että kokeilunhaluisten epäteoreetikojen lisäksi myös teoreetikojen on nyt hankittava SOSit, onhan heidän varauduttava kohtaamaan näitä erikoisuuksia milloin tahansa. Toinen selitys: monet muunnemat ovat yksinkertaisesti hauskoja. Kuvitelte, miltä 1800-luvulla tuntui pelata K-gambiittia, ennen kuin siitä oli ilmestynyt tuhansia sivuja teoriaa.

Henry Tanner

Vammalan avoin pikapelimestaruus 26.7.2009

Pelaika: 5+5 min.
 Paikka: Vammalan kauppalantalo, Puistokatu 10, Sastamala
 Aika: 10.15–10.45 ilmoittautuminen, 11.00 1. kierros.
 Osanottomaksu: 10 €, nuoret 5 €. Maksetaan pelipaikalla.
 Lisätietoja: Arto Satonen 050 5113110.

Taraus-turnaus 1.–2.8.2009

Pelipaikka on Marttala, Hämeenpuisto 39 A, Tampere.
 Pelaika: 1,5 + 1,5 tuntia koko peliin.
 Osanottomaksu: 30 €, nuoret 15 €, maksetaan Tarauksen tilille 573120–456294, 25.7.2009 mennessä.
 Aikataulu: 1.8. klo 9–10 osanoton varmistus ja jälki-ilmoittautuminen, klo 10.30 1. kierros.
 Tiedustelut: Edvi Kvist 0400 730771 tai Sep-po Mäkinen 040 5845904.

Avoin shakin SM-turnaus 3.–9.8.2009

Mäntän Shakkikerho järjestää avoimen 9-kierroksisen turnauksen shakkikaupunki Mänttä-Vilppulassa. Turnaus on elo- ja selokelpoinen. Samassa yhteydessä ratkaistaan alle 20-vuotiaiden Suomen mestaruus 2009 avoimen SM-kilpailun sijoitusten perusteella.
 Pelipaikka: Mäntän klubi, Tehtaankatu 33.
 Pelaika: 1h 30min/40 siirtoa + 30 minuuttia ja 30 sekuntia siirtoa kohti.
 Osanottomaksu: 60 €, nuoret 40 €, maksetaan osanoton varmistuksen yhteydessä. SM:t ja KvM:t maksutta.
 Aikataulu: ma 3.8. klo 14-15 osanoton varmistus, klo 15.15 kilpailun avaus, klo 15.30 1. kierros, ti 4.8. klo 9.30 2. kierros, klo 16.30 3. kierros, ke 5.8. klo 12 4. kierros, to 6.8. klo 9.30 5. kierros, klo 16.30 6. kierros, pe 7.8. klo 14 7. kierros, la 8.8. klo 14 8. kierros, su 8.6. klo 10.00 9. kierros.
 Lisätietoja: www.mantanshikki.suntuubi.com ja ilmoittautumisnumeroista.
 Ilmoittautumiset: sunnuntaihin 26.7. mennessä. Jälki-ilmoittautumislisä 5 €. Pekka Sairanen 050 557 9595, pekka.sairanen@santavilppula.fi, tai Pentti Rantala 040 544 5058, pentti.rantala@gmail.com

Raputurnaus Oulaisissa 8.–9.8.2009

Kilpailu on Pohjois-Suomen GP-sarjan osakilpailu.
 Paikka: Oulaisten ammattioppilaitos, Kosteenkatu 1, Oulainen.
 Peliajat: 1 h 30 min / 40 siirtoa + 15 min pelin loppuun (1. ja 2. kierroksella ei lisäaikaa).
 Aikataulu: Osanoton varmistus la klo 10.15–11.1. 1. kierros klo 11:30.
 Ilmoittautuminen: Perjantaina 7.8.2009 klo 22.00 mennessä Jouko Lauronen 050 3631145, jouko.lauronen@omanetti.fi, Tee-mu Lauronen 050 5975817.
 Osanottomaksut: 30 €, nuoret 15 €, pelipaikalla

Joukkuepikashakin SM-turnaus Lahdessa 15.–16.8.2009

Pelipaikka: Jokimaan Ravikeskus, Jokimaankatu 6 A, 15700 Lahti Kilpailupaikalla tilava täyden palvelun ravintola.
 Ilmoittautuminen: Osanottomaksu 50€/joukkue maksetaan Lahden Shakki ry:n ti-

SKSL tiedottaa

Shakkikerhoissa lähes 2000 jäsentä
SKSL:n jäsenkerhoissa oli lähes 2000 henkilöjäsentä viime vuoden lopussa. Suurimpia kerhoja ovat I-HSK (98 jäsentä), HSK (92) ja TammerSh (92). Yli 50 henkilöjäsentä on lisäksi MatSK:ssa, TuTS:ssa, JoeSK:ssa ja KypSK:ssa. Vähintään 20 henkilöjäsentä on yhteensä 22 seurassa. Määrät on saatu tai arvioitu kerhojen liitolle maksamien jäsenmaksujen perusteella.

SKSL:n jäsenkerhot maksavat liitolle vuosittain jäsenmääränsä mukaan määrättyvän jäsenmaksun. Maksu on siis maksettava jokaisesta kerhon jäsenestä riippumatta siitä, onko pelaajalla lisenssi, Selo tai osallistuuko hän liiton alaisiin kilpailuihin. Aikuisesta jäsenestä maksu on kuusi euroa ja nuoresta neljä euroa.

Suurin osa kerhoista on hoitanut maksunsa ajallaan maaliskuun loppuun mennessä, mutta neljäsosa jäsenseuroista ei ole vielä maksanut tämän vuoden jäsenmaksuaan. Kerhon taloudenhoitajalta onkin syytä tarkistaa, että oman kerhon asiat ovat kunnossa.

Jäsenmaksun yhteydessä on syytä ilmoittaa myös seuran jäsenluettelo, kuten SKSL:n sääntöjen neljäs kohta edellyttää. Ajantasaisten jäsenluetteloiden avulla liiton on helpompi perustella esim. avustushakemuksia.

Työlistalla on myös selolistan siivous, jonka jälkeen kerhokohtaisilla selolistoilla ei näkyisi ylimääräisiä jäseniä.

Ajankohtaista SM-kilpailuista

Naisten SM ratkaistaan tänä vuonna Heart of Finlandin yhteydessä.

Ensi kauden JSM: Joukkueiden kokoonpanot ilmoitetaan 18.7. mennessä sähköpostitse osoitteeseen jsm0910@shakki.net. Ilmoittautumiset ja osanottomaksut on pitänyt hoitaa toukokuun loppuun mennessä.

SKSL:n hallitus päätti kesäkuun kokouksessaan, että kaikkien SM-kilpailujen järjestäjien pitää lähettää kilpailukutsu kommentoitavaksi ja tarkistettavaksi liittoon ennen sen julkaisemista. Tällä halutaan varmistaa, että SM-kilpailut järjestetään kilpailumääräysten mukaisesti ja tasapuolisesti kaikille osallistujille.

Valmennusryhmässä vielä tilaa

Kalle Kiikin vetämässä valmennusryhmässä on vielä pari paikkaa vapaana. Tiedustelut liiton toimistoon (sksl@kolumbus.fi).

| KILPAILUKALENTERI |

- 28 7.–12.7. Heart of Finland (Jyväskylä, JyS)
- 13.–16.7. Salon Shakkikerhon kesäleiri
- 29 18.–19.7. Eino Leino -turnaus (Kajaani, KaSY)

- 30 26.7. Vammalan avoin pikapelimestaruus (VammSK)
- 31 1.–2.8. Taraus-turnaus (Tampere)
- 2.8. KSSP:n avoin pikapelimestaruus (Lappeenranta, LprSK)
- 32 3.–9.8. Avoin SM (Mänttä–Vilppula, MäntSK)
- 6.8. Espoon avoin pikashakkimestaruus (ESK)
- 8.–9.8. Raputurnaus (Oulainen, Shakkilaakso)
- 33 15.–16.8. Joukkuepikapelien SM (Lahti, LahS)
- 34 22.8. III Akaan turnaus (Akaas)
- 22.–23.8. Seinäjoen viikonloppukilpailu (SeinSK)
- 23.8. HSL:n nopean shakin ketju (Helsinki)
- 35 28.–30.8. HSK:n XI syysturnaus (Helsinki)
- 29.8. Nopean shakin turnaus (Kaakonkeiju, MikdSK)
- 36 5.9. Nopean shakin Helsingin mestaruus (HSL)
- 5.–6.9. Pohjois-Suomen avoin mestaruus (OSS)
- 5.–6.9. Tammer-Shakin XI turnaus (Tampere)
- 37 11.–13.9. Garden syysturnaus (Helsinki)
- 12.9. Loimaan nopean shakin kilpailu (LoimSK)
- 12.–13.9. XVI Ruskaturnaus (Rovaniemi, RovSK)
- 38 19.–20.9. JSM
- 39 26.–27.9. Järvenpään 37. avoin mestaruus (JärvSK)
- 26.–27.9. Vaasan viikonloppukilpailu (VSS)
- 26.–27.9. St-Michel-turnaus (Mikkeli, MikdSK)
- 40 3.10. Ruotsi–Suomi-maaoittelu
- 4.10. HSL:n nopean shakin ketju (Helsinki)
- 41 10.–11.10. Lahden viikonlopputurnaus (LahS)
- 10.–11.10. Koululaisten Helsingin mestaruus
- 42 12.10. Joukkuepikashakin HM, M-ryhmä (HSL)
- 13.10. Joukkuepikashakin HM, A-ryhmä (HSL)
- 14.10. Joukkuepikashakin HM, B-ryhmä (HSL)
- 17.–18.10. JSM
- 43 24.10. Remin syysturnaus (Vantaa)
- 25.10. Turun avoin pikashakkimestaruus (TuTS)
- 44 31.10.–1.11. SalSK:n viikonlopputurnaus (Sal)
- 31.10.–1.11. Raahen Linnoituksen turnaus (Raahe)
- 45 2.–30.11. Shakkikotiturnaus (maanantaisin, HSL)
- 7.–8.11. Tammer-Shakin XII turnaus (Tampere)
- 46 14.–15.11. JSM
- 47 21.–22.11. Koululaisten SM (Lavia, VammSK)
- 22.11. Kerhojen kokous (Helsinki)
- 48 27.–29.11. TuTS:n turnaus (Turku)
- 28.–29.11. OSS:n turnaus (Oulu)
- 28.11. Timo Silvastin 50-vuotisjuhlaturnaus (Tampere, TampY)
- 49 4.–6.12. ESK-turnaus (Espoo)
- 50 11.–13.12. Shakkikerho X:n turnaus (Helsinki)
- 51 20.12. Tammer-Shakin kinkkuturnaus (Tampere)
- 20.12. HSL:n nopean shakin ketju (Helsinki)
- 52 27.12.–6.1. Helsingin mestaruus 2010 (HSL)

SHAKKIJÄRJESTÖJÄ • Suomen Keskushakkiliitto ry – www.shakkiliitto.fi – pj. Tuomo Halmeenmäki, 045 1295683, tuomo.halmeenmaki@gmail.com – toiminnanjohtaja Jorma Paavilainen, Henry Fordinkatu 5 C, 00150 Helsinki, 044 3264130, sksl@kolumbus.fi – pankkiyhteys Nordea 205918–14718 • Suomen Kirjeshakkiliitto ry – www.shakki.net/liitot/skl – pj. Heikki Brusila, 044 2908400, heikki.brusila@elisanet.fi • Suomen Tehtävieniekat ry – www.sci.fi/~stniekat – pj. Jorma Paavilainen, 044 3264130 email: jomapa@kolumbus.fi
PELAAJALISENSSI A-lisenssi 60€ perhelisenssi 40€; nuorten (1989–92) A-lisenssi 40€ ja perhelisenssi 30€; varhaisnuorten (1993–) A-lisenssi 20€ ja perhelisenssi 10€. A-lisenssiin kuuluu Suomen Shakki lisenssin voimassaolon ajan. Lisenssi on voimassa kalenterivuoden loppuun. A-lisenssiin kuuluva Suomen Shakki lähetetään maksukuukaudesta alkaen. Joukkuelisenssi maksaa 20€ ja sillä saa pelata yhden joukkuekilpailun loppuun saakka. Joukkuelisenssi on pelaajakohtainen. Lisenssinhaltijan on kuuluttava johonkin SKSL:n jäsenseuraan. Lisenssiä ei vaadita henkilökohtaisessa kilpailussa pelaajalta, jolla ei ole virallista seloa, ts. luku perustuu enintään 10 peliin. Kertalicenssi henkilökohtaiseen kilpailuun on 20€ (nuorilla 10€). Seuranvaihtomaksu on 10€.

JÄSENLASKENTA Selolaskentamaksu on 5€/pelaaja (nuorilla 2,50€). Nopea shakki ja pikashakki 1,50€. Maksua ei peritä SM-kilpailuista. Selolastappynnot osoitetaan selolaskijalle. JÄSENMAKSUT Kerhojen jäsenmaksu liitolle on 6€ aikuisilta ja 4€ nuorilta (1989–). Minimijäsenmaksu 60€.

KILPAILUJEN JÄRJESTÄJÄT Tulokset tulee lähettää välittömästi Suomen Shakkiiin: Marko Tauriainen, Väinämöisenkatu 36 B 31, 33540 Tampere, marko.tauriainen@suomeshakki.fi; Suomen Keskushakkiliitolle: Jorma Paavilainen, Henry Fordin katu 5 C, 00150 Helsinki, sksl@kolumbus.fi; selolaskentaan: Mikko Markkula, Satukuja 1 H 48, 02230 Espoo, mikko.markkula@pp.inet.fi. Tuloksista on käytävä ilmi kaikkien pelien tulokset ja pelaamatta jääneet pelit. Kaikkien toimihenkilöiden nimet ja tehtävät on mainittava.